

основания для обвинения главы государства Украины и ряда стран мира, а также процесс устранения его в порядке импичмента. Предоставляется собственное видение оснований смещения Президента Украины в порядке импичмента и возможности использования прямого народовластия для устранения главы государства в Украине. В заключении указывается, что институт импичмента в Украине и ряда стран мира имеет общие черты. В частности, для устранения главы государства в порядке импичмента, необходимо иметь квалифицированное большинство голосов парламента, который своими голосами подтверждает доказательства особым судом уголовного дела против него. При данном исследовании использовались методы сравнительного анализа и сопоставления.

Ключевые слова: импичмент, президент, парламента, глава государства, преступление, конституция, следственная комиссия, неприкосновенность, государственная измена.

* * *

УДК 94(477)“1923/1939”

Бегей І. І.

кандидат політичних наук, докторант,
доцент кафедри суспільних дисциплін,
Львівський інститут банківської справи
Університету банківської справи НБУ
(Україна, Львів), oleg-muravskiy@ukr.net

УКРАЇНЬКА ЛІВИЦЯ ГАЛИЧИНИ В УМОВАХ ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ ДРУГОЇ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ: БОРОТЬБА ЗА УКРАЇНІЗАЦІЮ ШКІЛЬНИЦТВА

Проаналізовано ставлення соціалістичних та комуністичних сил Галичини до освітньої політики Другої Речі Посполитої. На конкретних прикладах показано її колонізаційний характер, виокремлено засоби боротьби української лівиці із закриттям українських шкіл та утравістичною політикою Варшави. Проаналізовано окремі статті в періодичних органах Української радикальної партії – Української соціалістично-радикальної партії (УРП-УСРП), які стосувалися становлення та розвитку шкільництва на західноукраїнських землях у першій половині ХХ ст. Відзначено, що упродовж 1920–1930-х рр. українці Галичини зазнали дискримінації у мовно-культурній сфері, а основним засобом лівиці у відстоюванні інтересів титульного населення залишалися виступи в періодичній пресі, протестні акції, законопроекти у вищому законодавчому органі Польщі, які, однак, не приносили відчутних результатів.

Ключові слова: Польща, партія, школа, двомовність.

В умовах політичної системи Другої Речі Посполитої українські партії лівого спектру надзвичайно важливого значення надавали проблемі національно-культурного розвитку українців, передусім – шкільництву. Побудова української школи – незмінний лейтмотив діяльності української лівиці в Галичині. Саме у 1920–1930-х рр. українські ліві, передусім соціалісти-радикали, розгорнули активну роботу у двох напрямках: перший – боротьба із ополчення та поширенням польських народних шкіл і, другий, – утворення українських вчительських товариств. Обидва напрями зустріли опір серед польського населення краю та політичних сил, які репрезентували інтереси цієї національності.

Сучасні українські та польські науковці надають надзвичайно важливого значення дослідженню комплексу проблем, пов'язаних із розвитком системи освіти на західноукраїнських землях у першій половині ХХ ст. Проте в історико-політологічних розвідках відсутні окремі сюжети цієї тематичної ніші, що зумовлює актуальність статті. Її джерельну основу становлять архівні документи, спогади та матеріали періодичної преси.

Починаючи із початку ХХ ст. у Галичині розгорнулася боротьба між українцями та поляками за вплив на національно-культурне життя в Галичині. Щодо шкільництва, протидіяти Крайовій шкільній раді, де більшість утримували поляки, ліві політичні сили Галичини не мали реальної змоги, вони, як і націонал-

демократи, підтримували ідею створення українських вчительських товариств, які повинні буди б дбати про українізацію місцевої школи та соціальне забезпечення українських педагогів. Союзниками соціал-демократів та радикалів виступили вчительські організації – “Взаїмна поміч галицьких та буковинських вчителів” (1905 р.) та “Вчительська громада” (1908 р.).

Власне за допомогою вчительських товариств, а також широких кіл громадськості під впливом націонал-демократів та соціалістів українська школа завойовувала все більший вплив у Галичині: якщо у 1911 р. у краї функціонувало 2514 урядових початкових шкіл з українською мовою навчання, то у 1913 р. – 2613. У 1912 р. у Галичині нараховувалося сім державних українських гімназій, планувалося відкриття декількох класів української приватної середньої школи. Напередодні Першої світової війни існувало вісім державних українських гімназій (Львів, Перемишль, Тернопіль, Коломия, Станиславів, Вишніця, Кіцмань, Чернівці) та чотири приватні (Рогатин, Яворів, Городенка, Львів) [1, с. 2].

Після закінчення Першої світової українська лівиця (радикали та соціал-демократи) перебувала у вкрай важкому становищі, що не дозволило на належному рівні підтримати українську школу та вчительські товариства. Рішення Ради держав Антант від 14 березня 1923 р. про приєднання Східної Галичини до складу Польської держави прискорило колонізацію українських освітніх закладів, значно ускладнило діяльність українських політичних партій лівого спектру, передусім тих, які опиралися на комуністичну ідеологію (наприкінці 1923 р. на етнічних українських територіях ліквідовано 827 українських шкіл, у 1924–1925 рр. – 303) [2, с. 1].

В умовах боротьби із комуністичними силами (Комуністична партія Західної України (КПЗУ), Українська соціал-демократична партія (УСДП), протидіяти колонізації української школи, де-факто, могла тільки Українська радикальна партія (УРП). На засіданні її Головної Управи уже 29 вересня 1923 р. підготовлено комунікат у якому закликало всіх партійних діячів незалежно від політичних уподобань “всякими засобами протидіяти нищенню української школи, а зокрема піддержати матеріально і морально українську молодь в її боротьбі за Українські Високі Школи”. Аналогічні завдання відображали й резолюції партійного з'їзду УРП, який відбувся у квітні 1924 р.

Проте через декілька місяців – 31 липня 1924 р. вищий законодавчий орган Польщі ухвалив “Закон про деякі положення в організації шкільництва”, (т.зв. “кресовий шкільний закон”) [2, с. 1]. Згідно з цим документом у державних школах, на територіях де проживало 25% непольського населення батьки, за умов наявності в шкільній окрузі 40–а дітей шкільного віку, могли отримати освіту рідною мовою [3, с. 3]. Закон не дозволяв українцям ініціювати відкриття власних народних шкіл і передбачав утворення в Галичині “спільних шкіл” для “згідного співжиття людности національно мішаних земель” [4, с. 1].

Саме ст.6 документу передбачала об'єднання в окремих місцевостях польських та українських шкіл в “одну спільну двомовну”. Після об'єднання шкіл передбачалося, що українською мовою

викладатиметься: релігія (для греко-католиків та православних), латинська та українська мова, малювання та фізкультура (15 год./тиждень), натомість польською – релігія (для римо-католиків), польська мова, історія, географія, математика і природа (17 год./тиждень) [4, с. 1].

Завдяки нормативно-правовому акту, уже у 1925–1926 р. було сполонізовано 2065 українських шкіл у Східній Галичині [5, с. 1]. Тижневик соціалістів-радикалів – “Громадський голос” писав, що українському народові “потрібна школа, яка була би сівачем поступу й вільної думки. Йому потрібне учительство, яке з посвятою спрямовувало би думки української молоді на шлях вірної служби й захисту інтересів широких народних мас. За таку школу й таке учительство змагається український працюючий народ і прийде час, що він здобуде одно й друге. Тепер же, він має школу накинену собі польською буржуазією. Ця школа має виконати подвійне завдання: зломити душу української молоді, викривати її та зробити українську молодь тупою, глухою й сліпою на визвольні стремління українського працюючого народу” [6, с. 2].

Журналісти відзначали, що “польська буржуазія й її прислужники хочуть досягнути свою ціль через сотки польських шкіл по українських селах і містах а також і через українські школи заставляючи українське учительство, терором робити її службу деправаторів і денаціоналізаторів... Подавляюча його більшість є добрими польськими державними урядниками й не приймає навіть дуже віддаленої участі в змаганні за українську школу. Громадським життям власного народу не цікавиться” [6, с. 2].

Відповідно, відзначали соціалісти-радикали, “характеристична риса цієї школи... – отупіння молоді через відповідно спрепароване навчання “моралі”, вбиття в корні найменших проявів у дитини ініціативи, активності і творчості. Тут учитель має “вчити”, а діти повинні сліпо, німо і по рабськи вислухувати його “наук” [6, с. 2].

Члени УСРП констатували, що “українські народні вчителі відчувають найбільчше важкі кайдани малокультурності, наложені на них пануючими клясами. Через те наперекір гнобителям свого народу, більшість нашого вчительства прямує безупинно до поширення й поглиблення своєї освіти різними шляхами, як через педагогічні видавництва, центральну й окружні бібліотеки, педагогічний музей, відчити, виклади, реферати, конференції і т.д.... Цей культурний рух не є вузько професійний, але він має широкий соціальний підклад. До цього руху мусить приглядатися пильно і на нього впливати працюючий український народ, бо відроджені і культурно й інтелектуально зміцнені народні вчителі мусять стати новими кадрами борців у визвольнім змаганні працюючого народу” [6, с. 2].

Українські ліві, констатували, що “польська буржуазія й її прислужники хочуть досягнути свою ціль через сотки польських шкіл по українських селах і містах а також і через українські школи заставляючи українське учительство, терором робити її службу деправаторів і денаціоналізаторів... Подавляюча його більшість є добрими польськими державними урядниками й не приймає навіть дуже віддаленої участі

в змаганні за українську школу. Громадським життям власного народу не цікавиться... В білянсі українського громадського життя їх значіння рівне нулі. Маса українського вчительства є безвольною й безрадною іграшкою в руках польської буржуазії. Вона робить з неї що хоче. Перекидає на Мазури, гонить з місця на місце, до школи не приймає і т.д. А яку відповідь дістає польська буржуазія від цієї маси?” [7, с. 1].

Виступи у пресі українських лівих не покращили ситуації у шкільництві, навпаки – у доповненнях до освітнього закону, що побачили світ на початку 1925 р., від батьків дітей шкільного віку витребувано письмового підтвердження їх бажання на отримання освіти рідною мовою. Відповідні документи польська влада змушувала батьків подавати до місцевих вїтїв або ж нотаріусів, які чинили всілякі можливі перепони на шляху до реєстрації заяв [8, с. 1]. Щоб ускладнити процес підготовки заяви, шкільні інспектори наполягали, щоб селяни приносили заяви особисто [9, с. 2].

У другій половині 1920-х рр. виступи у пресі українські ліві почали поєднувати із протестними акціями. Зокрема політику польської адміністрації у справі українського шкільництва на вічі соціалістів-радикалів у Станіславі 8 липня 1928 р. різко розкритикував голова УСРП Л. Бачинський. Інший член партії – посол К. Стефанів на вічах в Іспасі (23 вересня 1928 р.) та Гвіздці (27 вересня 1928 р.) відкрито заявляв про те, що поляки через систему освіти прагнуть до повного “винародування українців” [10, с. 2]. Загалом у 1926–1927 рр. кількість українських шкіл у Східній Галичині зменшилася до 925 [10, с. 1].

Представники Української партії праці (УПП), проаналізувавши значення української школи для відродження нації, відзначили, що “рідне шкільництво – це підстава народу, без нього народ – власне такий, як ми тепер під Польщею, – то так як сліпий на велелюдній вулиці, кожний його штуркне, відштовхне, переверне, авто його переїде – і згине марно. Тому і серед найважчої біди треба нам старатися про своє рідне шкільництво і посилати рідні діти до своїх шкіл, бо лише свої школи виховують дитину на славу... народу, а чужі зроблять з неї яничара, а в кожному разі не усвідомлять її і не навчуть працювати для народу [11, с. 1].

Проте, незважаючи на протести українського населення Галичини, шкільництво все більше полонізувалося. У доповненнях до освітнього закону, що побачили світ на початку 1925 р., вимагалось від батьків дітей шкільного віку письмового підтвердження їх бажання на отримання освіти рідною мовою. Відповідні документи польська влада змушувала батьків подавати до місцевих вїтїв або ж нотаріусів, які чинили всілякі можливі перепони на шляху до реєстрації заяв. Найпоширенішим способом у відмові реєстрації заяв залишалася вимога “метрикального витягу для доказу, що селянин має дітей шкільного віку”.

Необхідність відкриття українських шкіл у Другій Речі Посполитій – одна з постійних тем послів УСРП у польському сеймі і сенаті. Б. Білинський, М. Вахнюк, Д. Ладика, М. Матчак подавали інтерпеляції у яких наводили численні факти зловживань до яких вдавалася

польська адміністративна влада під час проведення на терені західноукраїнських воєводств акції шкільного плебісциту. Однак, запити українських депутатів залишалися без належного розгляду. УСРП також виступала за заснування Українського університету у Львові.

Ігнорування законопроектів лівиці у сфері освіти, змушували УСРП, представників Сель–Робу шукати інших шляхів захисту українського шкільництва. У лютому–березні 1931 р., сеймі обговорювалися проекти законів “Про шкільний устрій” (передбачалося скасування двох перших класів гімназії і поділ середньої школи на чотирикласну гімназію і двокласний ліцей). Низку поправок до законопроекту запропонували соціалісти–радикали які вважали необхідним враховувати при укладанні програм для шкіл потреби навчання історії і географії національних меншин у Польщі, до складання програм залучати наукові установи цих меншин (для українців – Наукове товариство ім. Шевченка у Львові), а також утворювати ліцеї з української і білоруською мовами викладання [12, с. 1].

Реформи освітньої сфери Другої Речі Посполитої на початку 1920–х рр. ще більше ускладнили становище української школи та педагогів. Протести українців, знову ж таки, не принесли бажаних результатів. Щоб надати видимої законності реакційним акціям польської влади в освітній сфері, у 1932 р. на основі декрету президента уряд провів новий шкільний плебісцит. Проте, і на цей раз шкільна й загальна адміністрація не зупинилася перед різноманітними засобами, щоби його результати не вийшли на користь українського населення в Галичині: у 1932 р. батьки 400 тис. українських дітей зібрали 300 тис. декларацій з вимогою рідної мови навчання дітей у школах, близько 500 українських шкіл були перетворені на польські або утравквістичні [13, с. 2].

Відзначаючи погіршення стану української школи, соціалісти–радикали відзначали, що “загальна неграмотність росте ще й з тої причини, що українська шкільна дівтора щораз більше позбавлена своєї рідної школи і рідного вчителя. Це є велика причина зросту неграмотності в українському селі й місті. Коли настав шкільний закон Грабського зістало українських народніх шкіл у 1925/26 році 1055, у 1926/27 вже лиш 925, а в 1927/28 774. По обчисленнях посла Стронського є це 1 проц. усіх народніх шкіл у Польщі в той час, коли відсоток українського населення у Польщі перевищає 20” [13, с. 2].

“Нормалізація” польсько–українських відносин, що розпочалася у 1935 р., не принесла для українців бажаних змін в освітній сфері. Підтвердженням полонізаційних намірів уряду став черговий плебісцит 1937 р. У 1938 р. підготовлений і виданий проект розпорядження міністерства освіти “У справі виконання закону від 31.07.1924 р. та змін деяких постанов в організації шкільництва”, узгоджений із міністерством внутрішніх справ. Згідно з розпорядженням зміна мови навчання в існуючих школах може бути проведена тільки з початком нового навчального року і розповсюджується виключно на перший клас.

Критикуючи “нормалізацію” польсько–українських відносин, започатковану Українським національно–

демократичним об’єднанням (УНДО) у 1935 р., соціалісти–радикали розкритикували культурно–освітню політику Другої Речі Посполитої. УСРП відзначала, що уряд не піде на поступки українцям, а т.зв. “нормалізація” не принесе користі українцям. Подальші події підтвердили правильність політичної програми української лівиці.

Таким чином, українські партії лівого спрямування Галичини, за невеликим винятком, діяли у вкрай несприятливих суспільно–політичних умовах, що, водночас, ускладнювало й становища українських педагогів. Після включення території Західної України до складу Польської держави, розпочалася широкомасштабна полонізація українського населення краю, ліквідація українських освітніх установ та організацій. Ухвалені на зламі 1920–1930–х рр. закони у сфері освіти діяли без суттєвих змін до початку Другої світової війни. У 1937–1938 рр. у Польщі була тільки 461 (41 приватна) загальна школа та 24 гімназії і ліцеї з українською мовою викладання (19 приватних). Водночас в українських школах не вистарчало підручників, через що діти були змушені навчатися із польських книжок [14, с. 169].

Список використаних джерел

1. Діло. – 1912. – Ч. 54. – С. 2.
2. За українську школу під Польщею // Діло. – 1928. – 22 березня. – С. 1.
3. Оборона українського шкільництва й учительства // Діло. – 15 листопада. – С. 3.
4. “Нова ера” в шкільництві // Діло. – 28 серпня. – С. 1.
5. Біляни українського шкільництва під Польщею // Діло. – 1930. – 17 жовтня. – С. 1.
6. Вірний І. Шляхи культурної праці українського народнього вчительства / І. Вірний // Громадський голос. – 1927. – Ч. 34. – С. 2.
7. На культурнім фронті // Громадський голос. – 1925. – 18 липня. – С. 1.
8. Українська школа в ярмі // Діло. – 1925. – 1 липня. – С. 1.
9. Наше життя. – 1925. – 29 січня. – С. 2.
10. Громадський голос. – 1928. – Ч. 35. – С. 2.
11. Гей, до школи, школярі! // Праця. – 1928. – 26 серпня. – С. 1.
12. Діло. – 1931. – 5 березня. – С. 1.
13. Українська шкільна справа в Польщі // Громадський голос. – 1934. – Ч. 38. – С. 2.
14. Українська школа. – 1938. – Ч. 7–12. – С. 169.

References

1. Dilo. – 1912. – Ch. 54. – S. 2.
2. Za ukrai'ns'ku shkolu pid Pol'shheju // Dilo. – 1928. – 22 bereznja. – S. 1.
3. Oborona ukrai'ns'kogo shkil'nyctva j uchytel'stva // Dilo. – 15 lystopada. – S. 3.
4. “Nova era” v shkil'nyctvi // Dilo. – 1925. – 28 serpnja. – S. 1.
5. Biljans ukrai'ns'kogo shkil'nyctva pid Pol'shheju // Dilo. – 1930. – 17 zhovtnja – S. 1.
6. Virnyj I. Shljahy kul'turnoi' praci ukrai'ns'kogo narodn'ogo vchytel'stva / I. Virnyj // Gromads'kyj golos. – 1927. – Ch. 34. – S. 2.
7. Na kul'turnim fronti // Gromads'kyj golos. – 1925. – 18 lypnja. – S. 1.
8. Ukrai'ns'ka shkola v jarmi // Dilo. – 1925. – 1 lypnja. – S. 1.
9. Nashe zhyttja. – 1925. – 29 sichnja. – S. 2.
10. Gromads'kyj golos. – 1928. – Ch. 35. – S. 2.
11. Gej, do shkoly, shkoljari! // Pracija. – 1928. – 26 serpnja. – S. 1.
12. Dilo. – 1931. – 5 bereznja. – S. 1.
13. Ukrai'ns'ka shkil'na sprava v Pol'shhi // Gromads'kyj golos. – 1934. – Ch. 38. – S. 2.
14. Ukrai'ns'ka shkola. – 1938. – Ch. 7–12. – S. 169.

Begej I. I., Political Science, doctoral student, an assistant professor of social sciences, Lviv Institute of Banking of the University of banking NBU (Ukraine, Lviv), oleg-muravskiy@ukr.net

Ukrainian left parties of Galychina in the conditions of the political system of the Poland: fight for ukrainization of school

Attitude of socialistic and communist forces of Galychina is Analysed toward educational politics of the Poland. On concrete examples she is shown polonization character, provided funds fight of Ukrainian left parties with closing of Ukrainian schools and politics of Warsaw. The separate articles are analysed in the periodic organs of Ukrainian radical party – Ukrainian socialistic–radical party, that touched becoming and development of school on Western–Ukrainian earth it is Marked in the first half of XX of century, that during 1920–1930–th Ukrainians of Galychina tested discrimination in the field of linguall–cultural, and the basic means of left parties in defending of interests of title population were remained by performances in the periodic press, protest actions, bills in the supreme legislative body of Poland, that, however, does not bring perceptible results.

Keywords: Poland, party, school, bilingualness.

Бегей И. И., кандидат политических наук, докторант, доцент кафедры общественных дисциплин, Львовский институт банковского дела Университета банковского дела НБУ (Украина, Львов), oleg-muravskiy@ukr.net

Украинская левиза Галичины в условиях политической системы Польши: борьба за украинизацию школы

Проанализировано отношение социалистических и коммунистических сил Галичины к образовательной политике Польши. На конкретных примерах показана ее антиукраинский характер, выделены средства борьбы украинской левизы с закрытием украинских школ Варшавой. Проанализированы отдельные статьи в периодических органах Украинской радикальной партии – Украинской социалистически–радикальной партии (УРП–УСРП), которые касались становления и развития школы на западноукраинских землях в первой половине XX ст. Отмечено, что на протяжении 1920–1930–х гг. украинцы Галичины испытали дискриминацию в язычно–культурной сфере, а основным средством левизы в отстаивании интересов титульного населения оставались выступления в периодической прессе, протестные акции, законопроекты в высшем законодательном органе Польши, которые, однако, не приносили оцутимых результатов.

Ключевые слова: Польша, партия, школа, двуязычность.

* * *

УДК 329.7

Кавилін О. А.
здобувач кафедри політології, Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника (Україна, Івано–Франківськ), diplometals@gmail.com

ПОЛІТИЧНА УЧАСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ ЯК ВАЖЛИВА УМОВА СОЦІАЛЬНИХ ЗМІН В СУСПІЛЬСТВІ

Досліджуються трансформаційні процеси, які відбулися у соціально–політичній галузі української держави, а також стверджується про вплив цих процесів, що призводить до суттєвих перетворень у політичній структурі суспільства, а саме змінює ідеологічну систему, суспільно–політичні інститути, відносини, принципи політичного життя. Розглядається сутність політичної участі молоді, що належить до актуальних проблем суспільства.

Ключові слова: політична участь, інституціоналізація, соціалізація, політичні цінності, політичний вибір.

Трансформаційні процеси які відбулися у соціально–політичній галузі української держави, закономірно привели до суттєвих перетворень у політичній структурі суспільства, а саме змінилися ідеологічна система, суспільно–політичні інститути, відносини, принципи політичного життя. Змін зазнали й глибинні основи політичної свідомості та поведінки людей. Життєві установки, які виявилися непорушними для людей старшого віку, втратили своє значення, а замість них молодь отримала інші моральні ідеали, які в перші роки незалежності становили світоглядну основу молодого покоління. У цих умовах політична участь молоді, яка є важливою складовою частиною загально цивілізаційного процесу, стала однією з актуальних соціальних проблем. Від правильності й ефективності її

розв'язання залежить не тільки морально–етичний стан суспільства, але і його спокій та політична стабільність. Правильність цього положення вже не раз підтверджувалась на пострадянському просторі, де політичні протиріччя примножені політичною безграмотністю населення й безсиллям влади, породжували міжнаціональні конфлікти й політичні зіткнення, які ставили країну на межу громадянської війни. Зростання цієї небезпеки відбувається стрімко, відповідно повинні вживатися адекватні заходи, серед яких не останнє місце належить науковим розробкам, що забезпечують позитивну політичну участь молоді.

Дослідження сутності політичної участі молоді належить до актуальних проблем. Адже політична участь єдиний індикатор визначення стану, рівня, розвитку, а головне ефективності функціонування всієї системи суспільно–політичних відносин, влади, дії політичних інститутів, різноманітних норм, законів, функціональної придатності політичної системи, громадянських основ буття.

Проблема політичної участі в сучасній політичній науці України досліджується у низці контекстів залежно від сфери, напряму чи предмета зацікавленості. Загалом ці дослідження можемо класифікувати у такий спосіб, як пошуки оптимальних методологічних основ дослідження проблеми політичної участі. Вивчення теоретичних концепцій політичної участі вітчизняних і зарубіжних авторів. Інституційні й процесійні основи здійснення політичної участі, проблеми загроз нинішнім формам політичної участі пов'язані зі складними глобалізаційними, економічними, ресурсними, етнічними, релігійними та іншими чинниками.

У зв'язку з цим в сучасній українській політичній науці з'явилася низка глибоких та цілком оригінальних досліджень, котрі зосереджуються на аналізі методологічних засад системи знань, що дають можливість звертатися до системного визначення місця та ролі політичної участі молоді в сучасних, складних трансформаціях. Найбільш вагомими серед них є праці В.Андрющенка, В.Бебека, В.Бортніков, В.Горбатенка, С.Василенко, О.Гараня, Є.Головахи, А.Круглашова, Є.Тихомирової, Н.Ротар, в яких увага приділяється аналізу джерел та чинників демократизації українського суспільства, специфіці формування нових інститутів політичної системи, співвідношенні процесів політичної трансформації та становленні інститутів громадянського суспільства.

Мета і завдання дослідження є наукове обґрунтування політичної участі, як базової суспільно–політичної цінності та інституційно–владного механізму її забезпечення в умовах демократії.

Протягом останніх десятиріч істотно посилилася наукова зацікавленість проблемою політичної участі громадян, та функціонування політичної системи, формування політичних інститутів та процесу вироблення політичних рішень. Можна стверджувати, що політична участь стала об'єктом досліджень міждисциплінарного характеру й перебуває на стику політології, соціології, й психології, внаслідок чого наука отримала велику кількість варіантів її постановки й розв'язання. Предметом зацікавлення нашого дослідження будуть механізми, етапи, політичні